

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی بابل
دانشکده پزشکی – گروه آموزشی فیزیولوژی
طرح دوره (Course plan)

* نام استاد: دکتر منوچهر اشرف پور	* طرح دوره درس فیزیولوژی کلیه
* دانشکده: پزشکی	* سال تحصیلی: نیمسال دوم ۱۴۰۱-۱۴۰۰
* فراگیران: دانشجویان مقطع پزشکی	* گروه آموزشی: فیزیولوژی
* محل برگزاری: دانشکده پزشکی- ساختمان پروانه کلاس ۹	* روز و ساعت برگزاری: دوشنبه ها ۱۰-۱۲
* دروس پیش نیاز : سلول	* تعداد واحد: ۱ واحد نظری

* وظایف و تکالیف دانشجوی در طول ترم :	
۱- حضور منظم در جلسات کلاس درس	
۲- مشارکت فعال در کلاس	
۳- توجه به مطالب و نکات تدریس، یادداشت برداری از نکات مهم و پاسخ به سئوالات	
انتظار می رود که دانشجو حضور منظم و فعال در کلاس داشته و رعایت انضباط را در کلاس درس بر اساس زمان بندی برنامه آموزشی ترم بنماید.	
*منبع: Textbook of medical physiology; 2015. Guyton AC, Hall JE. Last Edition فصل های ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰ و ۳۱	
* روش تدریس: روش سخنرانی+ بارش افکار + پرسش و پاسخ و استفاده از وسایل کمک آموزشی- نمایش تصاویر با point Power	
* روش سنجش و ارزشیابی دانشجو: امتحان پایان ترم که بصورت کتبی گسترده یا کوتاه پاسخ و نیز پنج گزینه ای برگزار می شود.	

هدف کلی درس: آشنایی با ساختمان عملکردی کلیه ها و مکانیسم عملکرد کلیه در انجام نقش های فیزیولوژیکی مختلف

اهداف اختصاصی درس:

- ۱- ساختارهای مهم دستگاه نفرونی و روابط متقابل بین آنها را توضیح دهد.
- ۲- سه لایه اصلی جداکننده مویرگهای گلوبولوی و فضای بومن را نام برده و نقش آنها در فیلتراسیون گلوبولوی تحلیل نماید.
- ۳- اجزا اصلی دستگاه رنین- آنژیوتانسین(RAS)، روابط متقابل و نقش آن در تنظیم عملکرد فیزیولوژیک را بیان کند.
- ۴- منبع جریان خون ورودی به نفرون، انشعاب عروق کلیوی از شریان رنال تا ورید رنال را بطور دقیق توصیف نماید و تفاوت جریان خون قشر و مدولا کلیه را بداند.
- ۵- دستگاه ژوگستا گلوبولولار کلیه و یاخته های آن و نقش عملی آنها را شرح دهد.
- ۶- روندهای پایه کلیوی را بداند، ترکیب فیلترای گلوبولوی و عوامل تعیین کننده فشار خالص فیلتراسیون(NFP) و GFR را توضیح دهد.
- ۷- شرح دهد که چگونه فشار شریانی و مقاومت آرتریولهای کلیوی و انسداد توبولی بر فیلتراسیون گلوبولوی اثر می گذارند.
- ۸- مشخصات اصلی مکانیسم های انتقال را در طی روندهای باز جذب و ترشح توبولی بشناسد.
- ۹- مفهوم حداکثر انتقال و آستانه را تعریف نموده و منحنی های مربوطه و اهمیت آن را تفسیر نماید.
- ۱۰- مفهوم کلیرانس و اهمیت کلیرانس اینولین را توضیح دهد و از مقایسه کلیرانس یک ماده با کلیرانس اینولین در مورد نقش روندهای پایه استدلال نماید.
- ۱۱- اهمیت کلیرانس اوره و کراتینین و نیز محدودیت های آنها بعنوان نموداری از GFR را شرح دهد.
- ۱۲- پردازش کلیوی مواد آلی(گلوکز، آمینواسیدها، پپتیدها و اوره) و نیز منحنی ها و مکانیسم های مربوط به آنها را توضیح دهد.
- ۱۳- خودتنظیمی جریان خون کلیه و GFR چگونه صورت می گیرد و مفاهیم تنظیم میوزنیک و فیدبک توبولی گلوبولوی را توصیف نموده و مکانیسم آنها را شرح دهند.
- ۱۴- تأثیر هورمون ها و واسطه های شیمیایی بر تنظیم جریان خون کلیه و فیلتراسیون چگونه صورت می گیرد.

- ۱۵- مکانیسم های پایه در باز جذب آب، سدیم، کلر، پتاسیم، کلسیم و فسفات در طول هر قطعه از توبولهای کلیوی را بشناسد و منحنی های مربوط به آنها را ترسیم و یا تجزیه و تحلیل نماید.
- ۱۶- سیستم چند برابر کننده جریان مخالف برای تغلیظ ادرار و نیز مکانیسم مبادله کننده جریان مخالف نقش اوره را توضیح دهند.
- ۱۷- توضیح دهد که چگونه تعادل گلومرولی- توبولی بعنوان یک مکانیسم خودتنظیمی عمل می کند و اهمیت آن چیست.
- ۱۸- تساوی هندرسن- هسلباخ برای دستگاه بافری بیکربنات- اسید کربنیک و سایر بافرهای شیمیایی پلازما تفسیر نماید و بطور کلی در مورد نقش بافری کلیه ها توضیح دهد.
- ۱۹- توضیح دهد که چگونه کلیه ها از طریق متابولیسم بیکربنات به تنظیم تعادل اسید- باز کمک می کند.
- ۲۰- توضیح دهد که چگونه کلیه ها با ترشح یون هیدروژن بیکربنات جدید به خون اضافه می کنند.
- ۲۱- اسید قابل تیتراسیون و منحنی تیتراسیون دستگاه بافری بیکربنات را رسم و تفسیر نماید.
- ۲۲- توضیح دهد که چگونه متابولیسم گلوتامین در تامپون کردن pH سهیم است.
- ۲۳- انواع اختلالات اسید- باز و دلایل اتیولوژیک هر یک از آنها را بشناسد و با استفاده از نتایج آزمایشگاهی مربوطه آنها را تشخیص دهد.

جلسه	تاریخ	عناوین تدریس
۱		نقش کلیه ها در هومئوستاز، تشریح عملکردی کلیه ها، ساختمان نفرون، جریان خون کلیه، دستگاه جنب گلومرولی ساختارهای مهم دستگاه نفرونی و روابط متقابل بین آنها اجزا اصلی دستگاه رنین- آنژیوتانسین(RAS)، روابط متقابل و نقش آن در تنظیم عملکرد فیزیولوژیک. منبع جریان خون ورودی به نفرون، انشعاب عروق کلیوی از شریان رنال تا ورید رنال و تفاوت جریان خون قشر و مدولا کلیه دستگاه ژوگستا گلومرولار کلیه و یاخته های آن و نقش عملی آنها
۲		روندهای پایه کلیوی را بداند، ترکیب فیلترای گلومرولی و عوامل تعیین کننده فشار خالص فیلتراسیون(NFP) و GFR اثر فشار شریانی و مقاومت آرتریولهای کلیوی و انسداد توبولی بر فیلتراسیون گلومرولی. فرآیندهای اساسی که کلیه ها در پردازش مواد مختلف مورد استفاده قرار میدهد
۳		تنظیم عصبی فیلتراسیون گلومرولی. اتاکونیدهای جریان خون کلیه و هورمون های موثر بر کار کلیه ها اهمیت خودتنظیمی GFR در جلوگیری از تغییرات دفع شدید اجزای اصلی و مکانیسم عمل فیدبک توبولی گلومولی
۴		مشخصات اصلی مکانیسم های انتقال را در طی روندهای باز جذب و ترشح توبولی مفهوم کلیرانس و اهمیت کلیرانس اینولین و مقایسه کلیرانس یک ماده با کلیرانس اینولین در مورد نقش روندهای پایه. اهمیت کلیرانس اوره و کراتینین و نیز محدودیت های آنها بعنوان نموداری از GFR پردازش کلیوی مواد آلی(گلوکز، آمینو اسیدها، پپتیدها و اوره) و نیز منحنی ها و مکانیسم های مربوط به آنها مکانیسم های پایه در باز جذب آب، سدیم، کلر، پتاسیم، کلسیم و فسفات در طول هر قطعه از توبولهای کلیوی و منحنی های مربوط به آنها
۵		مکانیسم های کلیوی ترشح ادرار رقیق اهمیت غلیظ سازی ادرار را شرح دهد و مفاهیم حجم اجباری ادرار و وزن مخصوص ادرار شرایط لازم برای تولید ادرار غلیظ مکانیسم عمل قوس هنله را در انجام مکانیسم جریان معکوس و نقش اوره و بازگردش آن را در تولید ادرار غلیظ
۶		تنظیم کلیوی پتاسیم، کلسیم، فسفات و منیزیم مکانیسم مورد استفاده برای پردازش یون پتاسیم را در هر قطعه از دستگاه توبولی نفرون. مکانیسم مورد استفاده برای پردازش یون کلسیم را در هر قطعه از دستگاه توبولی نفرون مکانیسم مورد استفاده برای پردازش یون فسفات را در هر قطعه از دستگاه توبولی نفرون را بشناسد
۷		تنظیم تعادل اسید و باز و تساوی هندرسن- هسلباخ برای دستگاه بافری بیکربنات- اسید کربنیک و سایر بافرهای شیمیایی پلازما و بطور کلی در مورد نقش بافری کلیه ها تیتراسیون اسید و منحنی تیتراسیون دستگاه بافری بیکربنات و متابولیسم گلوتامین در تامپون کردن pH. انواع اختلالات اسید- باز و دلایل اتیولوژیک آنها با استفاده از نتایج آزمایشگاهی